

SAINT-GOBAIN BYGGEVARER AS AVD FREDRIKSTAD
Postboks 6211 Etterstad (JE)
603 Oslo

Oslo, 27. februar 2024

Deres ref.:
Henriette Fosvold

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2022/1027
2024.0055.miljodir

Saksbehandler:
Ingrid Gishnås Vardeberg

Rapport etter tilsyn 18. - 19. januar 2024 ved Saint-Gobain Byggevarer AS Gyproc

Denne rapporten omhandler forhold som ble avdekket under tilsyn hos SAINT-GOBAIN BYGGEVARER AS AVD FREDRIKSTAD (virksomhetsnummer: 974188945).

Rapporten består av følgende deler:

- Del 1: Resultatet av tilsynet
- Del 2: Miljødirektoratets vurdering og begrunnelse
- Del 3: Informasjon om tilsynet
- Del 4: Annen informasjon

Del 1: Resultatet av tilsynet

Denne delen gir en oversikt over resultatet av tilsynet og hva dere må gjøre til gitte frister. Nærmere beskrivelse er gitt i [del 2](#).

Miljødirektoratet avdekket avvik som dere må rette snarest

Miljødirektoratet avdekket følgende avvik under tilsynet:

- Avvik 1: Virksomhetens vedlikehold av tankanlegget er mangelfullt
- Avvik 2: Oppsamlingsarrangementet tilknyttet tankanlegget i produksjonshallen er ikke tett
- Avvik 3: Virksomhetens internkontrollsystem mangler enkelte beskrivelser angående miljørisikovurdering og avvikshåndtering
- Avvik 4: Virksomheten har noen mangler ved sin utslippskontroll

Avvik er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

SAINT-GOBAIN BYGGEVARER AS AVD FREDRIKSTAD må snarest rette opp avvik. Dere må sende Miljødirektoratet en skriftlig tilbakemelding som viser hvordan avvik er rettet innen 15. april 2024.

Miljødirektoratet ser alvorlig på avvik 1 da det er et gjentakende avvik.

Miljødirektoratet påpeker anmerkninger

Vi har følgende anmerkninger:

- Anmerkning 1: Rutiner knyttet til graving i forurenset grunn kan med fordel beskrives i internkontrollsystemet
- Anmerkning 2: Virksomhetens definisjon av akutt forurensning og ulovlig forurensning kan med fordel beskrives i internkontrollsystemet

Anmerkning er et forhold som vi mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Dere må betale gebyr

SAINT-GOBAIN BYGGEVARER AS AVD FREDRIKSTAD må betale et gebyr på 58 400 kr for tilsynet.

Vi ber om tilbakemelding fra dere på epost

Vi ber om at dere sender all skriftlig tilbakemelding til post@miljodir.no ved Ingrid Gisnås Vardeberg. Merk svaret med saksnummer 2022/1027 og tilsynsnummer 2024.0055.miljodir.

Del 2: Miljødirektoratets vurdering og begrunnelse

Avvik 1: Virksomhetens vedlikehold av tankanlegget er mangelfullt

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Forurensningsforskriften § 18-5 *Generelle tiltak*
- Forurensningsforskriften § 18-6 *Forebyggende tiltak* bokstav c *Barrierer* og bokstav d *Teknisk tilstand og vedlikehold*

Beskrivelse av krav

Forurensningsforskriften § 18-5 stiller krav om at den ansvarlige for lagring på tanker som er omfattet av forskriften skal sørge for å etablere og vedlikeholde de risikoreducerende tiltak som er nødvendige for å holde miljørisikoen innenfor de fastlagte akseptkriteriene.

Videre er det i forurensningsforskriften § 18-6 bokstav c stilt krav om at tanker skal sikres med nødvendige barrierer mot de ulike typer hendelser som kan medføre forurensning. En barriere er en funksjon eller et tiltak som er planlagt, etablert og vedlikeholdt for å bryte et uønsket hendelsesforløp som kan medføre forurensning. Barrierer kan være organisatoriske eller tekniske.

Forurensningsforskriften § 18-6 bokstav d stiller krav om at tankanlegget og de tekniske barrierene til enhver tid skal ha en tilfredsstillende tilstand for å forebygge forurensning, og at det skal utarbeides kriterier for hva som regnes som tilfredsstillende teknisk tilstand. For å opprettholde en tilfredsstillende teknisk tilstand, skal det etableres og gjennomføres et forebyggende vedlikeholdsprogram for utstyr som kan påvirke fare for forurensning.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Virksomheten har et forebyggende vedlikeholdsprogram for tanker og tilhørende utstyr som viser utført og planlagt vedlikehold. Miljødirektoratet fortok en gjennomgang av dette under tilsynet, og vi påpeker følgende mangler:

Manglende oppfølging av tykkelsesmålinger og akseptkriterier

Årlige tykkelsesmålinger av tankene er inkludert i vedlikeholdsprogrammet. Virksomheten kunne imidlertid ikke på forespørsel fremvise dokumentasjon for utførte tykkelsesmålinger fra 2022 og 2023, og de kunne ikke legge frem skriftlige akseptkriterier for veggtykkelse, bunntykkelse eller annet tilhørende utstyr. Virksomheten har dermed ikke en oppdatert statusoversikt over teknisk tilstand for tankene. Videre var det heller ikke for tankene etablert noen akseptkriter for tykkelse på stålet som sier noe om hva resultatet av tykkelsesmålinger skal vurderes mot, og på hvilket nivå det må gjøres tiltak eller at tanken ikke lenger kan driftes forsvarlig.

Ikke alt utstyr var omfattet av vedlikeholdssystemet

Virksomheten opplyste at tankene som er omfattet av forurensningsforskriften § 18 har tilhørende alarmsystemer for overfylling og ventiler for å unngå lekkasje. Videre opplyste virksomheten at de årlig utfører visuell inspeksjon av tankene og det tilhørende utstyret, og på bakgrunn av det vurderer behov for vedlikehold. Tankanleggets tilhørende utstyr er imidlertid ikke inkludert i de skriftlige vedlikeholdsrutinene.

Miljødirektoratet ser alvorlig på avviket da det er delvis gjentakende avvik fra forrige tilsyn i 2018.

Avvik 2: Oppsamlingsarrangementet tilknyttet tankanlegget i produksjonshallen er ikke tett

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Forurensningsforskriften § 18-4 *Miljørisiko*
- Forurensningsforskriften §18-6 *Forebyggende tiltak bokstav c Barrierer*

Beskrivelse av krav

Forurensningsforskriften § 18-4 *Miljørisiko* stiller krav om at den som er ansvarlig for tanklagring og tilknyttede aktiviteter, skal sørge for at miljørisikoen forbundet med lagringen av farlige kjemikalier og farlig avfall analyseres. Videre stilles det krav om at miljørisikoanalysen skal revideres ved endrede lagringsforhold eller andre endringer som kan påvirke miljørisiko.

I forurensningsforskriften § 18-6 bokstav c er det stilt krav om at tanker skal sikres med nødvendige barrierer mot de ulike typer hendelser som kan medføre forurensning. En barriere er en funksjon eller et tiltak som er planlagt, etablert og vedlikeholdt for å bryte et uønsket hendelsesforløp som kan medføre forurensning. Barrierer kan være organisatoriske eller tekniske. Videre skal tanker som inneholder stoffer som er væsker ved normalt trykk og temperatur ha et effektivt oppsamlingsarrangement som minst rommer tankens volum og som tåler de aktuelle kjemikaliene eller det farlige avfallet.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Virksomheten har et tankanlegg inne i produksjonshallen hvor det står to tanker som er omfattet av forurensningsforskriften § 18. Under tilsynet kom det frem at tankanleggets oppsamlingsarrangement ikke er tett. Virksomheten opplyste at en del av oppsamlingsbassengets vegg hadde blitt fjernet for å få installert nytt utstyr i nærheten av tankanlegget. Videre opplyste de at en eventuell lekkasje fra tank vil renne ned og samles opp i produksjonshallen. Utover dette var det ikke gjort risikoreduserende tiltak i anleggsperioden. Tetting av oppsamlingsbassenget er planlagt, men virksomheten hadde ikke fastsatt når dette skulle gjøres.

Avvik 3: Virksomhetens internkontrollsystem mangler enkelte beskrivelser angående miljørisikovurdering og avvikshåndtering

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven, sist endret 25. mars 2022, vilkår 13.1 om miljørisikoanalyse
- Internkontrollforskriften § 5 *Innholdet i det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet* andre ledd nr. 6 og 7

Beskrivelse av krav

Vilkår 13.1 i tillatelsen stiller krav om at virksomheten skal gjennomføre en miljørisikoanalyse av sin virksomhet, og det er presisert at risikoanalysen skal ta hensyn til ekstremvær, flom etc. og fremtidige klimaendringer.

Internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 6 stiller krav om at virksomheten skal kartlegge farer og problemer og på denne bakgrunn vurdere risiko, samt utarbeide tilhørende planer og tiltak for å redusere risikoforholdene. Videre stiller internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 7 krav om at virksomheten skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen. Både internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 6 og 7 skal dokumenteres skriftlig.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Virksomhetens internkontrollsystem inkluderer en risikoanalyse som blant annet omhandler forhold angående ytre miljø. Det er vurdert sannsynlighet og alvorlighetsgrad for de oppsatte hendelsene. Det er imidlertid ikke synliggjort i miljørisikovurderingen hvordan tiltak følges opp og lukkes.

I tillatelsen vilkår 14.3 er det stilt krav om at virksomheten skulle oversende en komplett miljørisikoanalyse med en klimatilpasningsvurdering som omfatter virksomhetens sårbarhet ved ekstremværehendelser som stormflo, flom, økte nedbørmengder og vind til Miljødirektoratet. Denne ble oversendt 15. august 2022. Under tilsynet ble det verifisert at vurderingene fra rapporten ikke er inkludert i virksomhetens miljørisikovurdering.

Virksomhetens internkontrollsystem inkluderer rutiner for avviksbehandling hvor det er beskrevet hva som defineres som avvik og hvordan disse skal følges opp. Det kom frem under tilsynet at enkelte avvik ikke er avviksbehandlet. Dette gjelder f.eks. målinger av tungmetaller som var planlagt i mai

2023, men som ikke ble gjennomført, og en støvmåling utført i mai 2022 som viste overskridelser av grenseverdien for utslipp til luft. Rutiner for lukking av avvik og frist for lukking er ikke beskrevet.

Avvik 4: Virksomheten har noen mangler ved sin utslippskontroll til luft

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven, sist endret 25. mars 2022, vilkår 11.2 om utslippskontroll og vilkår 11.3 om kvalitetssikring av målinger
- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven, sist endret 25. mars 2022, vilkår 4.1.2 om diffuse utslipp

Beskrivelse av krav

I tillatelsens vilkår 11.3 er det presisert at virksomheten er ansvarlig for at måleutstyr, metoder og gjennomføring av målingene er forsvarlig kvalitetssikret, blant annet ved å jevnlig vurdere om plassering av prøvetakingspunkter og valg av prøvetakingsmetoder og -frekvenser gir representative prøver.

I tillatelsens vilkår 4.1.2 Diffuse utslipp, er det i tabell 4.2 angitt at det ikke stilles krav om målinger av støv fra transport av gips inn til, og innenfor bedriftens område, men at det skal gjøres en årlig vurdering av dette utslippet. Det er videre presisert at de diffuse gipsstøvutslippene vil inneholde mindre mengder metaller som bly, arsen, kadmium og krom. I vilkår 11.2 er det stilt krav om at virksomheten skal foreta en faglig begrunnet vurdering av utslippsmengde for komponenter regulert i tillatelsens vilkår 4.1.2.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Virksomheten har et måleprogram som beskriver utslippspunkter, prøvetakingspunkter, gjennomføring av målinger, beregninger og usikkerhet. Virksomheten har òg et system for planlagte og gjennomførte målinger iht. måleprogrammet. Støv fra punktkilder samt metaller som bly, arsen, kadmium og krom i punktkilder blir målt 3-4 ganger i året. Prøvetaking av støv og metaller i luft utføres av ekstern konsulent. Ved gjennomgang av måleprogrammets kapittel om utslipp til luft kunne virksomheten imidlertid ikke fremlegge skriftlig vurdering av antall målinger pr. år eller midlingstid. De kunne dermed ikke vise til at gjennomførte målinger gir et representativt bilde av utslipp til luft over et år.

I måleprogrammet er det ikke beskrevet hvordan kravet i vilkår 4.1.2 om årlig vurdering av diffuse utslipp fra transport av gips inn til, og innenfor bedriftens område, følges opp. Virksomheten kunne ikke vise at tillatelsens krav om årlig vurdering av gipstransportrelaterte diffuse støvutslipp, inkludert metaller som bly, arsen, kadmium og krom, er innfridd.

Videre kom det frem at enkelte beskrivelser i måleprogrammet ikke er gjeldene for dagens praksis. Eksempelvis er det beskrevet en massebalanse som bedriften opplyste at ikke lenger er aktuell, det er oppgitt færre kontroller av støvfilter enn det som faktisk gjøres og det kommer ikke tydelig frem at det følges Norsk Standard for måling av kvikksølv.

Anmerkning 1: Rutiner knyttet til graving i forurenset grunn kan med fordel beskrives i internkontrollsystemet

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Virksomheten har gjennomført graving i grunnen på industriområdet i forbindelse med utvidelse av fabrikken. Det ble tatt prøver av grunnen for å dokumentere forurensningsnivå. Analyseresultatene viste at grunnen ikke var forurenset i disse områdene.

Virksomheten har fått krav om å etablere lukket transportbånd for transport av gjenvunnet gipsstøv fra gjenvinningsenheten og inn til produksjonsenheten for å redusere diffuse utslipp av støv. De er i ferd med å etablere transportbåndet. Under tilsynet ble det opplyst at de ikke har tatt prøver av forurenset grunn for å dokumentere forurensningsnivå i området der det skal etableres fundamenter for transportbåndet. Virksomheten opplyste at prøver vil bli tatt, og søknad om graving i forurenset grunn vil bli sendt Miljødirektoratet, dersom grunnen viser seg å være forurenset. Virksomheten kan med fordel beskrive rutiner knyttet til graving i forurenset grunn i sitt internkontrollsystem.

Anmerkning 2: Virksomhetens definisjon av akutt forurensning og ulovlig forurensning kan med fordel beskrives i internkontrollsystemet

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Det ble under tilsynet gjort enkelte stikkprøver fra virksomhetens egenkontrollrapport for 2022. I den forbindelse kom det frem at virksomheten ikke kunne fremlegge vurderinger av hva de definerer som akutt forurensning og ulovlig forurensning. Virksomheten kunne med fordel presisere disse definisjonene i sitt internkontrollsystem for å sikre korrekt rapportering i egenkontrollrapporten.

Vedtak om gebyr

Miljødirektoratet vedtar at SAINT-GOBAIN BYGGEVARER AS AVD FREDRIKSTAD må betale et gebyr på 58 400 kr for tilsynet. Dette tilsvarer sats 5 for flerdagstilsyn og er gitt på bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk. Vedtaket er gitt med hjemmel i forurensningsforskriften § 39-8.

Dere vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen.

Miljødirektoratet er pålagt å ta gebyr for tilsyn på forurensningsområdet. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Vi viser til varsel om gebyr 18. januar 2024 og til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Dere har rett til å klage

Dere har rett til å klage på vedtaket. Retten til å klage er gitt i forvaltningsloven kap. VI. En klage bør være skriftlig begrunnet og må sendes til Miljødirektoratet innen tre uker etter at dere mottok dette brevet. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsatt ovenfor må betales inn. Dersom vi tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

Del 3: Informasjon om tilsynet

Gjennomføring av tilsynet

Tilsynet er gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven overholdes. Vår hjemmel til å føre tilsyn er forurensningsloven § 48. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av SAINT-GOBAIN BYGGEVARER AS AVD FREDRIKSTAD sitt miljøarbeid eller miljøstatus.

Tilsynet er en del av Miljødirektoratets risikobaserte tilsyn.

Fra Miljødirektoratet deltok

- Ingrid Gisnås Vardeberg
- Eli Mathisen

Kontaktperson hos SAINT-GOBAIN BYGGEVARER AS AVD FREDRIKSTAD

- Henriette Fosvold

Anlegg kontrollert

Følgende anlegg tilhørende SAINT-GOBAIN BYGGEVARER AS AVD FREDRIKSTAD ble kontrollert under tilsynet:

- Gyproc A.S, Fredrikstad

Tema kontrollert

Følgende tema ble kontrollert knyttet til Forurensende aktivitet:

- Internkontroll
- Tanklagring
- Utslipp til luft
- Grunnforurensning

Regelverk

Tilsynet omfattet følgende regelverk:

- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven Saint-Gobain Byggevarer AS Gyproc, gitt 4. september 1991, sist endret 25. mars 2022
- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Forskrift om begrensnings av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)

Fremlagt dokumentasjon

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold under tilsynet:

- Internkontrollsystemet for virksomheten
- Måleprogram, utslipp til luft og vann, datert mai 2023
- Risikoanalyse ytre miljø

- Utførte støvmålinger 2022 og 2023
- Miljøavvik 2022 og 2023

Del 4: Annen informasjon

Andre forhold

I tillatelsens vilkår 4.1.3 er det stilt krav om at virksomheten skal etablere et lukket transportbånd for transport av gjenvunnet gipsstøv, og at dette båndet skulle vært i drift senest 31.12.2023. Det ble verifisert under tilsynet at transportbåndet ikke var installert. Virksomheten er i dialog med saksbehandler hos Miljødirektoratet om utsatt frist. De opplyser om at transportbåndet er planlagt å være i drift i mars 2024, jamfør fremdriftsplan tilsendt Miljødirektoratet i oktober 2023.

Under tilsynet opplyste virksomheten at en revidering av måleprogrammet var planlagt like etter tilsynet. De ser behov for revidering av måleprogrammet som en følge av prosessendringer.

Dere har anledning til å kommentere på rapporten

Dere har anledning til å kommentere på faktiske feil i denne rapporten. Eventuelle kommentarer må sendes Miljødirektoratet innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Rapporten vil være offentlig tilgjengelig

Denne rapporten er tilgjengelig for offentligheten via Miljødirektoratets postjournal på miljodirektoratet.no, i tråd med offentlighetsloven.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Einar Knutsen
seksjonsleder

Ingrid Gisnås Vardeberg
tilsynsleder

Kopi til:

- Statsforvalteren i Oslo og Viken
- Fredrikstad kommune